

A MAGYAR SZELLEM VILÁGFORGALMA

Le Paysan du Danube.

Georges Grandjean regénye Magyarországról.

Georges Grandjean, aki ezt a könyvet írta, rajongón szereti a magyarokat. Még akkor ismerte meg őket, mikor mint egészen fiatal ember Franchet d'Esperey seregével járt itt a Tisza és a Duna partján. Saját szemével látta a balsorsot, amely ránk szakadt, látta szenvedéseinket, amelyek olyan méltatlanul gyötrik a nagy rónaságok szabad levegőjében élő nemes fajtát, látta kiszolgáltatottságunkat barbár népek fanatizmusának és érző szíve megtáruult számunkra. Mert Grandjean költő és fanatikus híve az igazságnak. Bántja a dezoláció, amelyet hazájában lát. Szinte nem tudja nézni a tragikus bomlást, amely a világháborúban a saját és bajtársai vérehullásával megszabadított Franciaországot fenyegeti. Talán ezért fordította most figyelmét ismét felénk. Verskötetek, regények, drámák és történeti művek hosszú sora után, ezúttal magyar tárgyokról ír.

A múlt év nyarán ideutazott és hosszabb időt töltött azon a vidéken, ahol egyszer már járt. Hetekig élt a szegedi tanyavilágban, Petőfi Sándornak, a nagy magyar lírikusnak szülőföldjén. Adatokat gyűjtött. Közvetlen közelből figyelte meg a magyar népet és visszatérve Párizsba, már hozzá is kezdett Petőfiről szóló munkájának megírásához.

Alföldi tartózkodásának gyümölcse ez a regény is, amelynek alapja talán egy valóban megtörtént tragédia. Grandjean regényében egy a magyar, román, szerb határ összeshögellésénél véletlenül idegen területre került magyar testvérpár tör-

ténetét írja meg. Meggyőző erővel illusztrálja a békekötés határainak borzalmasságát és lehetetlenségét. S közben kiáltó színekkel festi meg a nemzet egész kálváriáját a háború után. Rámutat az itthon működő ellenséges társadalmi erőkre és mindazokra a kiáltó igazságtalanságokra, amelyeket elszenvednünk kellett.

Könyve csupa háborgó temperamentum, vád, követelés és tanúság. Stílusa színes, erőteljes. Előadása érdekes. Különös miliőjével, megdöbbentő adataival, nagy riportjának életszerűségéről sok olvasót fog lekötöni és így bizonyára sok barátot és szószólót szerez külföldön a mi igazságunknak.

k. m.

A bayreuthi Liszt-ünnepségek. Az idei Liszt-év ünnepségeinek impozáns betetőzése volt a bayreuthi Liszt-hét, amelyen a magyar és a német zeneművészet együtt hódol a lángelmének a világ egyik legnagyobb, szinte szentély magasztosságával bíró központjában, amelyhez igen sok és jelentős Liszt- emlék fűződik. Az ünnepségeknek két estjét a Magyar Operaház vendégjátéka foglalta le. Az Opera együttese Márkus László igazgató vezetésével utazott ki Bayreuthba s az ünnepi hét első estjén Liszt Szent Erzsébet legendáját, a második estén pedig a nagy mester magyar operaballetjét adta elő. Az előadásoknak az egybegyűlt előkelő nemzetközi hallgatóság előtt óriási sikerük volt. A hét többi estjét is Liszt-művek előadása töltötte ki s így a magyar zseni fénye diadalmasan tündökölt az egész világ előtt. A magyar kormányt az ünnepségeken dr. Jalsoviczky Károly h. államtitkár vett részt dr. Haász Aladár miniszteri tanácsos és Takáts Menyhért kíséretében.

Magyar művészek a velencei Bienalén. A velencei Biennale művészi kiállításáról a «Napkelet» más helyén számol be részletesen dr. Jajczay János tanulmánya. Itt csak azt említjük meg, hogy a kiállítás magyar részének igen nagy sikere volt. A megnyitás alkalmával az olasz király és Mussolini is megtekintette a magyar csoportot s hosszasan tartózkodott a magyar részben. A Duce a legnagyobb elismeréssel szólt a magyar művészek rátermettségéről. Az egész olasz sajtó dicsérettel halmozta el művészeinket s a nagy elismerés és érdeklődés a vásárlásokban is megnyilvánult.

A Magyar Pen Club elnöke Buenos-Ayresben. A világ Pen clubjai idei nagygyűlésüket Argentina fővárosában Buenos-Ayresben tartották. A magyar Pen clubot a kongresszuson mint hivatalos megbízott, Radó Antal, a mi Pen clubunk elnöke képviselte. Radó Antal a kongresszus egyik viharos ülésén nagy beszédet mondott, amelyben rámutatott, milyen kultúrsérelmeket kell elszenvedniök az elszakított területeken élő magyar kisebbségeknek s milyen mostoha elbánásban részesülnek itt a tisztán szépirodalmi és tudományos magyar könyvek is. Vázolta azt a szívós küzdelmet, amelyet ezeknek a bajoknak és sérelmeknek orvoslásáért a magyar Pen club évek óta folytat. Idézte a cenzura és könyvelkobzás legkiáltóbb eseteit s a különböző mesterkedéseket, amelyekkel a magyar könyv bevitelét az utódállamok megakadályozzák. Utalt arra a nagyjelentőségű munkára is, amelyet a magyar kisebbségek kultúrérdekeinek védelme érdekében a Szellemi Együttműködés Bizottságában Magyarország képviselője, Tormay Cécile folytat. S egyben közölte, hogy a Népszövetség Szellemi Együttműködésének Bizottsága az érdekelt országokból való tagjait értekezletre

gyűjti össze, hogy ezeket a súlyos kérdéseket végre rendezzék és megoldják. Majd így fejezte be beszédét: «Azzal a meggyőződéssel fejezem be felszólalásomat, hogy az érdekelt országok Pen clubjainak itt megjelent képviselői is egyetértenek velem abban az óhajásban, hogy a tervezett értekezlet e kérdések egyikét se hanyagolja el és hogy az elérendő eredmény mintaképpül szolgálhasson mindazoknak az országoknak, ahol vannak kisebbségek, amelyek ragaszkodnak anyanyelvükhöz és irodalmukhoz és sohasem fognak belenyugodni abba, hogy azoktól őket uegfosszák.

A felszólalást több helyen szakitotta meg a tetszés és együttérzés nyilvánítása s a beszéd végeztével számosan lelkesen üdvözölték a kongresszus legidősebb résztvevőjét.

Az Ember tragédiája bolgáruul. Belcseff Konstantin lefordította bolgárra Madách drámái költeményét «Az ember tragédiá»-ját. A bolgárnyelvű «Ember tragédiája» a Poligráfia R.-T. díszes kiadásában jelenik meg. Előszava alighanem a Mohácsi Jenő-féle új német fordítás bolgár átdolgozása lesz. Amennyiben pedig ezt megszerezni nem sikerülne, a magyar irodalom valamelyik kiváló Madách-ismerőjét kérik fel, hogy a bolgár fordításhoz előszót írjon.

Magyar zene Amerikában. A National Federation of Music Clubs of America nemzetközi zenei kapcsolatok kiépítésével foglalkozó osztálya a budapesti amerikai főkonzulátushoz fordult, hogy legyen segítségére a magyar zene ismertetését célzó előadások tartásában, illetve magyar hangversenysorozatok rendezésében. A főkonzulátus Demény Dezső prelátnak, a Szent István-bazilika karnagyának a magyar zenéről szóló tanulmányát küldte ki angol fordításban Miss Helen Harrison elnök-nőnek. Ezenkívül gondoskodás történt arról is, hogy az amerikai kultúr-

szövetség magyar zeneműveket tartalmazó jegyzékeket és összeállított hangversenyterveket is kapjon. Kurucz János, az Amerikában már előnyösen ismert magyar dalszerző is közreműködik, hogy a tervezett amerikai magyar hangversenyek megvalósíthatók legyenek. Egyébként a szóbanforgó amerikai kultúrszövetség igen tekintélyes és nagy szervezet, amelynek az Unió minden jelentősebb városában fiókja van.

Az első magyar-lengyel szótár. Korompay Manó a varsói egyetem magyar lektora magyar-lengyel kézi-szótárt állított össze. Ez a szótár az első ilyen kísérlet, amelyet bizonyára rövidesen terjedelmesebb szótárak is fognak követni. Az első magyar-lengyel szótár igen csinos és könnyen kezelhető kis kötet, amely a legégetőbb szükségleteket ki fogja elégíteni.

Dán lap a zebegényi virágos faluról. A zebegényi Flower Cottaget, ezt az előkelő és festői, dunamenti kirándulóhelyet bizonyára sokan ismerik. Egy kis minta falu ez a magyar népművészet legfestőibb motívú mai-ból összeállítva. Vendéglő, tánchely s magyar népművészeti vásár is egyben. A Magyarországon szórakozó idegenek szívesen keresik fel, hogy itt néhány kellemes órát eltöltve a magyar folklór szépségeiben gyönyörködjenek. Most a dán Tidens Kvinder című folyóirat érdekes, gazdagon illusztrált cikket közölt erről a Flower Cottageről Mallász Gittától. Mallász Gitta különben ezidő szerint Londonban tartózkodik, hogy az *Old Budapest* című nagy angol álarcos bál előkészületein a stílszerű kiállítás érdekében közreműködjék.

A NAPKELET minden közleményeért írója felel.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: TORMAY CECILE.

Helvettes szerkesztő: KÁLLAY MIKLÓS.

Stephaneum nyomda r. t. — A nyomdáért felelős: IFJ. KOHL FERENC.